

Competència lingüística de l'alumnat. L'expressió oral i l'expressió escrita de l'alumnat de secundària
Col·legi Immaculada Concepció

Sessió 2: Anàlisi de materials d'aula: nivell activitat
Joan Marc Ramos Sabaté

Tasca:

Analitzar les cinc activitats següents proposades en diferents moments en classes de secundària des dels següents punts de vista:

- a) Quins serien els objectius centrals de cada activitat?
- b) En quin nivell es podria proposar?
- c) Com l'aplicaríeu?
- d) Com l'emmarcaríeu, és a dir, quines altres activitats seria convenient fer abans o després?
- e) Quins problemes podria plantejar la seva realització?
- f) Sota el vostre punt de vista, creieu que resulta interessant?

Activitat 1: L'exposició

Activitat 2: Base d'orientació de la "Descripció del meu carrer"

Activitat 3: Test de comprensió lectora

Activitat 4: El Qüestionament

Activitat 5: Reflexió ortogràfica

Activitat 1: L'EXPOSICIÓ

Definició: Consisteix en la presentació ordenada part d'una persona de les seves idees o coneixements sobre un determinat tema, tant per a informar o convèncer com per a qüestionar.

Nom de l'observador:

Data de l'exercici:

company⇒										
S'expressa en català	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
Utilitza un nivell formal del llenguatge	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
Anuncia el tema i fa un petit resum dels punts que tractarà	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no
Usa articuladors per indicar que el discurs evoluciona	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
Al final resumeix els aspectes essencials del seu discurs	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no
Fa servir paraules tècniques pròpies del tema que tracta.	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
Mira el interlocutors quan parla	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
Acompanya el seu discurs amb els gestos.	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no
Varia el to i el ritme de les seves paraules?	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no
Parla prou fort per què se l'entengui?	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no
Utilitza correctament el material de suport	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
Utilitza proves, raonaments, xifres,... per convèncer.	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
Està ben informat?	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no
Has trobat interessant el que has sentit?	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no	sí/no

Activitat 2:

Base d'orientació de la "Descripció del meu carrer"

Instrucció: **Escriure un text d'un mínim de 20 línies fent una descripció objectiva del carrer o plaça on visc.**

Atenció a:

a) Posaré un **títol** de l'estil:

Carrer....., ...

Ex. Carrer Joanot Martorell, un oasi de pau

b) Faré servir un mínim de **15 d'adjectius** i els **subratllaré** per tal que els identifiqui tothom.

c) Faré servir, com a mínim, **dues enumeracions**.

d) Em fixaré en **l'accentuació**, sobretot als verbs copulatius.

e) Pararé especial atenció al **vocabulari del mobiliari urbà**.

f) Atenció als **connectors** de l'espai

Per estructurar l'espai	Per donar un exemple	Per marcar ordre
A dalt/a baix a la dreta/ a l'esquerra al mig davant/Carrere lluny/prop	Com com ara per exemple així en particular...	En primer lloc (primerament) Després, per continuar, a continuació Per començar d'entrada finalment

Activitat 3: Exercici de Comprensió Lectora

PRIMERA PART

Es diu que el més gran avenç que va fer l'home prehistòric va ser el descobriment del foc. Aquest li proporcionava calor i un sistema per coure aliments. Però el foc també va significar l'accés de l'home a la llum i va obrir la possibilitat de realitzar activitats quan el sol s'amagava.

Les necessitats de realitzar activitats nocturnes van fer que l'home busqués altres fonts de llum i al llarg de la història s'han fet servir torxes amb greix d'animals, espelmes, llums d'oli, llums d'alcohol i llums de querosè per il·luminar les fosques nits.

Més tard van ser els llums de gas els que van permetre per primera vegada la il·luminació dels carrers de les ciutats. La primera prova pública d'enllumenat de gas es va fer la nit de Sant Joan de 1826 a Barcelona per Josep Roura i Estrada i l'any 1842 es varem il·luminar amb gas les Rambles.

Però el gran canvi de costums va esdevenir amb la invenció de la bombeta. Diferents científics van veure la possibilitat de produir llum a partir de l'electricitat i van dissenyar, a partir de 1850, diferents tipus de làmpades incandescents. Es va imposar la bombeta amb filament de carbó que va inventar, el 1879, en Thomas Alva Edison als EEUU.

Nova York, el 1881, es va il·luminar amb xarxa elèctrica i, el mateix any, Tomàs Dalmau instal·lava 15 làmpades al passeig de Gràcia de Barcelona que va ser el primer carrer il·luminat elèctricament d'Espanya.

Les pantalles de televisió van aparèixer a principis del segle XX, els tubs

fluorescents van ser fabricats a partir de 1938, i les bombetes de baix consum fa pocs anys. Així de l'ús de làmpades o espelmes durant alguns minuts al dia, hem passat a un món en què la llum artificial s'encén pràcticament en sonar el despertador, ens acompanya durant tota la jornada laboral, en la nostra vida social i lúdica, esclata intensament en els espectacles i s'apaga únicament el nostre últim gest diari- quan ens retirem a dormir. A l'inici del segle XXI les fonts de llum són una necessitat bàsica de l'ésser humà.

1. Anota tres de les fonts de llum de què disposava l'home abans del segle XIX. [tipus a].

2. El text que has llegit és...:[tipus f]
  - a. narratiu
  - b. descriptiu
  - c. expositiu
  - d. conversacional

3. Quina va ser la primera ciutat del món il·luminada elèctricament? [tipus a]
  - a. Barcelona
  - b. París
  - c. EEUU
  - d. Nova York

4. Segons el text, quins tres avantatges va suposar el descobriment del foc a la prehistòria? [tipus b/c]
  - a. calor, defensa de les feres i un sistema de cocció.
  - b. calor, defensa de les feres i poder explicar contes a la vora del foc.
  - c. calor, un sistema de coure els aliments i poder fer vida nocturna
  - d. un sistema de cocció dels aliments, calor i fum.

5. Quin va ser el primer carrer de Barcelona il·luminat elèctricament? [tipus b]
  - a. El passeig de Sant Joan
  - b. el Passeig de Gràcia
  - c. les Rambles
  - d. la plaça Espanya

6. Qui va inventar la bombeta elèctrica? [tipus a]
  - a. Albert Einstein
  - b. Thomas Alva Edison
  - c. Tomàs Dalmau
  - d. Josep Roura i Estrada

7. Quin d'aquests títols et sembla més adequat per al text? [tipus d]
  - a. La llum a Barcelona
  - b. La relació de l'home amb les fonts de llum
  - c. La importància del foc per a l'home
  - d. La televisió ha revolucionat la vida de l'home.

SEGONA PART

Però per què el foc, les bombetes, els fluorescents...emeten llum? Ho fan tots de la mateixa manera? Anem com a bons científics a intentar-ho esbrinar.

Les primeres fonts de llum que l'home va conèixer es basen en una reacció química: la reacció de combustió. En aquesta reacció, un material, com la fusta o l'alcohol, es combina amb l'oxigen de l'aire per produir diòxid de carboni i vapor d'aigua. A més donen calor i llum. S'anomenen fonts calentes de llum.

En les bombetes no es produeix cap reacció química i el seu funcionament es basa en la transformació de l'energia elèctrica en energia calorífica, la qual posa incandescent el metall que constitueix el filament de la bombeta. També són fonts calentes de llum.

Els fluorescents i les pantalles de televisió o les bombetes de baix consum són fonts fredes de llum. Emeten llum perquè una descàrrega elèctrica excita les substàncies fluorescents del seu interior.

La fluorescència i la fosforescència són propietats que presenten algunes substàncies les quals són capaces d'emetre llum visible quan els seus àtoms són excitats (absorbeixen energia) per una radiació. Quan l'emissió de llum és molt breu, diem que es tracta de substàncies fluorescents mentre que si aquesta emissió dura un cert temps, diem que es tracta de substàncies fosforescents.

1. Què cal per provocar una reacció de combustió? [tipus a]
  - a. una bombeta i un endoll
  - b. un material que cremi i oxigen
  - c. diòxid de carboni i vapor d'aigua
  - d. un fluorescent
2. Quina diferència que hi ha entre les substàncies fluorescents i les fosforescents? [tipus c]
  - a. unes vénen del fluor i les altres del fòsfor.
  - b. unes són fonts fredes de llum i les altres són fonts calentes.
  - c. el temps que dura l'emissió de llum.
  - d. el voltatge que necessiten.
3. Anota dues fonts calentes que puguis tenir a casa teva [tipus b]:
  - a.
  - b.
4. Anota dues fonts fredes de llum que puguis tenir a casa teva [tipus b]:
  - a.
  - b.
5. *Diòxid de carboni* és una paraula pròpia del llenguatge científic. Escriu-ne quatre més que estiguin presents al text. [tipus e]

Activitat 4: Qüestionament

Nom i cognoms:

Curs:

1. Llegeix atentament el text “Com es van nodrir els primers éssers?”
2. A continuació, imagina't que ets professor/a de ciències i que has d'elaborar dos controls centrats en aquest text: un amb preguntes senzilles i l'altre amb preguntes difícils. En els dos casos, cal que aquestes preguntes siguin possibles en un control de ciències.

Redacta els enunciats dels dos controls tenint en compte que cadascun ha de tenir CINC preguntes:

CONTROL 1:

5 PREGUNTES SENZILLES POSSIBLES EN UN CONTROL

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

CONTROL 2

5 PREGUNTES DIFÍCILS POSSIBLES EN UN CONTROL

- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

Com es van nodrir els primers éssers?

En el segle XVII, Robert Hooke mirant estructures vegetals amb un microscopi que ell mateix havia construït, va observar unes estructures que es repetien regularment, a les quals va denominar cèl·lules. Ningú no les havia vist mai abans perquè, a causa de la seva petita mida, no es veien a primera vista. Excepcionalment, algunes cèl·lules tenen grandàries enormes, com passa amb els ous de les aus. Així, un rovell correspon a una sola cèl·lula.

Amb el temps s'ha vist que tots els éssers vius estan constituïts per cèl·lules, almenys una, com passa en els protozous. També s'ha vist que la cèl·lula és la unitat funcional de tots els éssers vius, és a dir, que la nutrició d'un organisme pluricel·lular depèn de la nutrició de totes i cadascuna de les cèl·lules que el constitueixen. També s'ha vist que les cèl·lules no es "construeixen", sinó que cada cèl·lula procedeix d'una altra cèl·lula que va viure anteriorment, i així fins a remuntar-se a la primera cèl·lula. Tots aquests principis es coneixen des del segle XIX i van permetre establir l'enunciat fonamental de la teoria cel·lular.

A partir de la teoria de l'evolució es va veure que els primers organismes havien de ser unicel·lulars i d'estructura molt senzilla, és a dir, similars als actuals bacteris. Al principi es va pensar que havien d'alimentar-se per fotosíntesi o per quimiosíntesi, ja que, com que no existien organismes anteriors per capturar, no podien ser heteròtrofs. Però a mitjan segle XX es va demostrar que en l'atmosfera primitiva que hi havia al nostre planeta fa uns 4.000 milions d'anys no hi havia oxigen i s'hi produïen moltes descàrregues elèctriques. Probablement, a partir dels gasos de l'atmosfera primitiva i de l'energia proporcionada per les descàrregues elèctriques, com s'ha observat en diferents experiments, es va sintetitzar matèria orgànica que es va acumular en llacs, mars i oceans, que es va originar un líquid ric en compostos orgànics, l'anomenat brou primitiu.

Actualment es considera que aquests primers éssers vius similars als bacteris s'havien d'alimentar del brou primitiu per fermentació, que és un procés que no necessita oxigen ni mitocondris. Amb el temps, el brou primitiu es va anar esgotant i aquests organismes van ser substituïts per altres de nous capaços de realitzar la fotosíntesi. Així, l'atmosfera es va anar enriquint en oxigen i fa uns 2000 milions d'anys la nostra atmosfera ja seria semblant a l'actual. Llavors ja va poder sobreviure un nou tipus de bacteris, que per nodrir-se realitzaria la respiració cel·lular. Posteriorment, va aparèixer un nou tipus de bacteris que era capaç d'utilitzar l'oxigen de l'aire per combinar-lo amb compostos inorgànics i obtenir així energia, és a dir, de nodrir-se per quimiosíntesi. Es creu que les primeres cèl·lules eucariotes van aparèixer fa 2000 milions d'anys (MA), els primers eucariotes pluricel·lulars fa 1.000 MA i les primeres formes de plantes i animals fa uns 600 MA.

Activitat 5: Reflexió ortogràfica

Nom de l'alumne/a:

Expressions mal escrites	Escriuiu la raó ortogràfica per la qual s'escriu d'una determinada manera o si s'ha de recordar de memòria .		Reescriu el text ben escrit
El seu carrer és prohibit <u>per el (1) rei.</u>	1		
I va <u>pasar(2)</u> per l' <u>ultim(3)</u> poble on la reina <u>avia(4)</u> mort.	2		
	3		
	4		
Hi havia una vegada una princesa molt guapa que <u>estimaba (5)</u> un criat, el <u>rey(6)</u> <u>es va enterar(7).</u>	5		
	6		
	7		
Un noi volia <u>casarse(8)</u> amb una <u>prinsesa(9)</u> però <u>tenia que(10)</u> arrencar tres <u>pels(11)</u> de la barba del dimoni.	8		
	9		
	10		
	11		
Estava <u>pensan (12)</u> en la princesa que <u>a mort(13)</u> i <u>de rrepent(14)</u> un mal terrible m'ha despertat.	12		
	13		
	14		